

de lucruri mărunte, ocolind lucrurile esențiale.

PAUL CORNEL CHITIC : Crezi că dacă ai fi fost mai harnic, mai productiv, dramaturgia pe care ai scris-o ar fi arătat altfel ?

DUMITRU SOLOMON : Poate nu altfel, dar ar fi fost mai completă imaginea ei, de fapt mai diversă, completă neputînd fi niciodată. Uneori e bine să nu scrii o piesă.

PAUL CORNEL CHITIC : Cite piese crezi că ar trebui (dacă ai putea să scrii peste noapte un număr de piese), cite piese crezi că ar mai fi fost nevoie să fi scris, ca să ai convingerea și siguranța că imaginea aceea despre propria ta creație putea fi mai completă ?

DUMITRU SOLOMON : Dacă aș vrea să glumesc, în stilul lui Băieșu, aș spune 24. Nu știu. S-ar putea să fie nevoie să mai retrag niște piese pentru ca imaginea să fie adevărată, iar uneori o piesă „în plus” — pe care te-ai grăbit s-o scrii, fără convingere — dă o imagine mai puțin adevărată.

PAUL CORNEL CHITIC : Ai întilnit cumva cărți care să te oprească

de la scrierea unei piese și să te facă să-ți revizuești imaginea pe care o aveai despre acea problemă ?

DUMITRU SOLOMON : Nu. De obicei, cărțile mă incită să scriu. S-ar putea ca asta să se observe în piese. Mă refer la tonul livresc. O idee găsită undeva, într-o carte, îmi poate sugera dramatism, iar dramatismul e suficient să se proiecteze pe o obsesie mai veche, pentru ca să producă un embrion dramatic, embrion care nu se supune nici unei legi, fiindcă el poate intra imediat în creșterea firească, dar se poate conserva ani de zile, spre a reveni, ulterior, ca idee teatrală.

PAUL CORNEL CHITIC : Ți-am pus o mulțime de întrebări. Nu știu în ce măsură am fost aproape de felul tău de a gândi și de felul general de a gândi despre ceea ce scrii. Este vreo întrebare care ai fi dorit să-ți fie pusă, și nu ți-am pus-o ?

DUMITRU SOLOMON : În general, hazul unui dialog constă în faptul că te afli în fața necunoscutului și nu ți se pun întrebări la care te aștepti și ale căror răspunsuri le pregătești dinainte. Nimic nu-mi place mai mult decît dialogul. Poate că de aceea m-am și apucat să scriu teatru.

Cenaclul dramaturgilor

19

În lectură
„Artur, osînditul”
de Matei Vișniec

A cincea ședință, din actuala stagiune, a Cenaclului dramaturgilor s-a desfășurat, luni 28 februarie, nu în foaierea sălii Majestic, ci la Casa Scriitorilor din București. Textul, intitulat *Artur, osînditul* și semnat de poetul Matei Vișniec, a fost interpretat (în sensul adevărat al cuvîntului) de actorii ai Teatrului Giulești (Ion Anghel, George Bănică, Radu Panamarenco, Gelu Nițu, Mircea Constantinescu) îndrumați de regizorul Geta Vlad.

Iată fragmente din lungă (la propriu !) dezbateri : ION ANGHEL : „...Cuvîntul în frază are o forță de exprimare rar

întilnită...” GEORGE BĂNICĂ : „...Textul nu mi-a oferit repere pentru a-l discuta într-un context al dramaturgiei propriuzise...” DUMITRU RADU POPA : „Aș încadra această piesă, cu cugetul împăcat, în rîndul farselor tragice. Ceea ce tovarășul Bănică observa foarte bine, este lipsa unor anumite repere cu care cititorul sau actorul sau spectatorul este obișnuit într-o piesă de teatru. Primul reper care lipsește : gratuitatea perfectă a condamnării lui Artur la moarte. Cînd a fost condamnat la moarte ? Nu se spune nici o clipă nici pentru ce a fost con-

damnat la moarte... Observ, pe tot parcursul piesei, o serie întreagă de ierarhii din care nu a rămas decît forma, niște ierarhii care macină în gît, al căror fond practic nu există, așa cum nu există o motivație a condamnării acestui om. Observăm după aceea că ne aflăm în fața unei umanități în criză teribilă, criză economică și criză morală..." ALEXANDRU PALEOLOGU : „De ce a fost condamnat la moarte ? Nu există această întrebare. În lumea de azi oricine, virtualmente, e condamnat la moarte. Uitați-vă ce se întîmplă pe glob... Prima lectură a piesei mi-a amintit un alt text, anume un text celebru al lui Camus despre dreptul societății de a ucide un om... Scotesc excelentă inițiativa prezentării acestei piese în cenaclu". PAUL CORNEL CHITIC : „...Care sînt virtuțile incontestabile ale textului ? Personajele sînt foarte distincte, cle au identități... Pot vorbi cu gura plină și cu sufletul deschis și cu mare satisfacție despre un coleg care, evident, pentru toți ceilalți dramaturgi este un «pericol», pentru că este talentat... Dacă ar fi să-i fac un reproș, i-aș zice așa, cu viclenie și răutate : «Lasă că o incurci și tu curînd». Vreau să văd ce va face cînd, în mod inevitabil, se va apropia de niște teme mai imediate..." GEORGE RICUS : „...Piesa este foarte interesantă și bine construită..." CONSTANTIN RADU MARIA : „...Găsesc că există aici un sentiment ludic foarte pronunțat : e un joc, și un joc de-a teatrul. Pentru că jocul să funcționeze s-au luat elementele care sînt în structura lui logică : victimă, călău, gardian etc. Tehnica jocului este asemănătoare celei din logica nuanțelor. Cel puțin așa se înscrie devenirea personajelor care fraternizează pînă la urmă cu victima în dialoguri prea lungi, în care replicile se schimbă ca niște mingi de ping-pong, fără să angajeze substanța sufletească a protagoniștilor. Pentru că personajele sînt generalități și nu individualități... Jocul este un joc de măști". VINTILĂ ORNARU : „Foarte bine a spus tovarășul Constantin Radu Maria că aici este un joc Da, dar este un joc din care

umanitatea are de cîștigat". EUGEN BALOGH : „Consider piesa ca o disecție a corupției, a degradării spirituale, a angoasei..." MARIANA IOAN : „...Sînt secretară literară la Teatrul «Ion Creangă». Matei Vișniec este un autor în vederile teatrului nostru..." PAUL TUTUNGIU : „...Mijloacele dramaturgice de care dispune Vișniec sînt într-adevăr de remarcate. Într-un anume plan, intențiile autorului au fost, probabil, să facă din piesă o parodie amară și contemporană a respectului pe care-l avea — și reușe să-l materializeze — Socrate pentru legile cetății. Artur osînditul dorește să se respecte în cuvînt și spirit regulamentul condamnărilor la moarte. În piesă nu este pusă în discuție condamnarea la moarte, ci nerespectarea regulamentelor sociale scrise... Vișniec știe să scrie pe trei niveluri semantice." PAUL EVERAC : „...Piesa tînărului Vișniec mi se pare încheată dintr-un punct de vedere, laxă și labilă dintr-altul. Este foarte riscant să faci o dramaturgie, vorbesc acum din punct de vedere formal, în care să-mi dai de la început gama pe care o cînti, motivul pe care îl adopți, și după aceea s-o duci în variațiuni nesfîrșite pînă cînd eu mă plictisesc...

Dacă piesa aceasta este o parodie sau nu este, dacă este o metaforă sau nu este, dacă este un incurs psihologic și sigur nu este, ea are o anume coerență... Foaie cu foaie, încetul cu încetul, ea a reușit să devină «o ceapă», adică o edificare. Cred că această ceapă este și comestibilă în parte, și vezicantă în parte, de aceea nu prea văd cum va intra ea foarte ușor în tehnica culinară a culturii noastre ; dar ceapa aceasta există, și grădinarul ei merită să fie prețuit și felicitat"...

Mircea RAREȘ

Replica serii : „...dacă mergi în tramvai și ai acest text sub braț și îl deschizi și citești o pagină, categoric că uși să te mai dai jos la stația respectivă..."